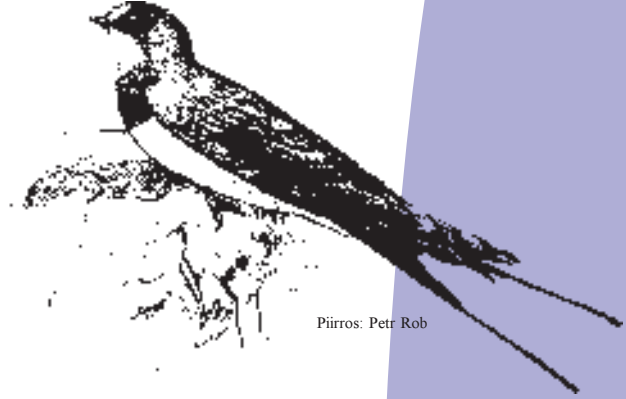

Haarapääsky tuo kesän

Haarapääsky on vähentynyt Suomessa kolmanneksen kahdessa vuosikymmenessä. Suomen lisäksi haarapääsky on vähentynyt lähes kaikissa muissakin Euroopan maissa.

TUNNISTAMINEN

Haarapääsky on yksi maatalojen pihapiirin tyyppilinnuista. Sen tunnistaa helposti tummansinisestä selkäpuolesta, valkeasta vatsasta ja hyvin pitkistä haarapyrstöstä. Haarapääskyn laulu on soinnikasta ja sen terävät varoitussänet ilmoittavat pihapiirin muille linnuille lähestyvistä pedoista.

Piirros: Petr Rob

VUOSIKIERTO

Haarapääsky on muuttolintu, joka talvehtii Afrikassa päiväntasaajan eteläpuolella. Ensimmäiset haarapääskyt saapuvat Suomeen huhtikuun alkupuoliskolla, mutta pääjoukot saavuttavat Suomen vasta toukokuussa. Pesän rakentaminen alkaa suurimmassa osassa Suomea heti toukokuussa ja munat munitaan pesään toukokuun lopussa – kesäkuun alussa. Munien haudonta kestää noin kaksi viikkoa ja kuoriutuneet poikaset saavuttavat lentotaidon alkeet noin kolme viikkoa myöhemmin, heinäkuun puolivälissä. Haarapääskyt lähtevät syysmuutolle elo-syyskuussa.

ELINYMPÄRISTÖ

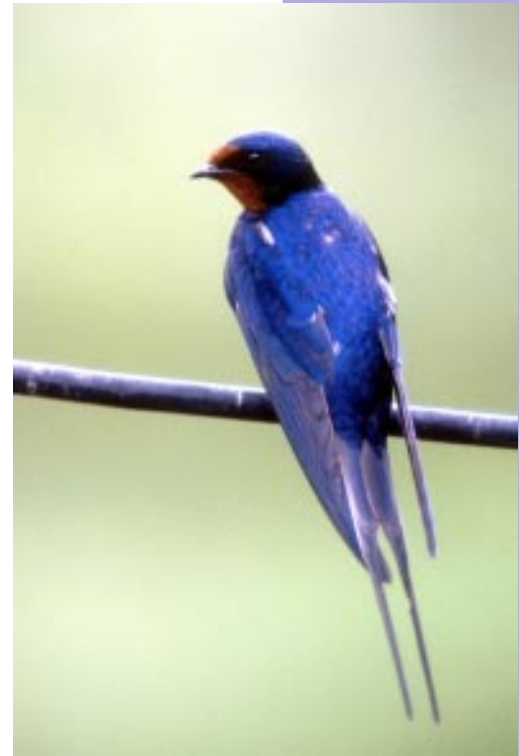
Haarapääsky on esiintymisessään tiiviisti ihmisen seuralainen ja yksi kestävän maatalousympäristön tyyppilinnuista. Maanviljelijät ovat jo vuosikymmenten ajan turvanneet haarapääskyjen pesimismahdollisuudet. Haarapääsky pesii tavallisimmin maatalojen rakennuksissa, kuten navetoissa ja ladoissa. Luonnostaan haarapääskyt ovat pesineet jyrkillä kalliorinteillä, mutta nykyään ne ovat lähes täysin riippuvaisia ihmisen tarjoamista pesäsijoista.

Haarapääsky valitsee pesimäpaikkansa monien ominaisuuksien perusteella. Hyvälle haarapääsky-ympäristölle on ominaista riittävä avoimuus, missä hyönteisten saalistamiselle on hyvät edellytykset. Pesän haarapääsky tekee sateelta suojaiseen paikkaan, korkealle maasta, mielusti sisälle navetaan tai muuhun maatilarakennukseen. Pesä on taidokas savesta muurattu kuppi.

Sateisella säällä pääskyt voivat ruokaila varsin kaukana kin pesästä. Tällöin ne kokoontuvat reheville järville ja lahdille, joiden vedenpintaan hyönteiset kerääntyvät.

RAVINTO

Haarapääsky syö lähes yksinomaan lentäviä hyönteisiä: kärpäsiä, hyttysiä, sääskiä, kirvoja jne. Se on taitava lentäjä ja pystyy valikoimaan saaliinsa lentäessään.

Kuva: Teemu Lehtiniemi

Haarapääskyn väheneminen johtuu maatalousympäristön yksipuolistumisesta, viljelymenetelmien tehostumisesta ja karjatalouden vähenemisestä. Pienillä vaivattomilla toimilla voidaan kuitenkin merkittävästi kohentaa haarapääskysten elinoloja ja näin pysäyttää kannan taantuminen.

MITEN MINÄ VOIN AUTTAA HAARAPÄÄSKYÄ?

Torjunta-aineet

- Käytä torjunta-aineita harkiten ja vältä niiden käyttöä etenkin pientareiden ja suojareunusten läheisyydessä. Näin säästyy enemmän hyönteisravintoa pääskyille.
- Vältä hyönteisten torjunta-aineiden käyttöä kesäkuun puolivälistä heinäkuun puoliväliin. Haarapääskyn poikaset ovat tällöin pieniä ja niiden selviämiseksi on ensisijaisen tärkeää, että emot löytävät riittävästi ravintoa.
- Mikäli käytät torjunta-aineita, suosi valikoivia kasviensuojeluaineita laajavaikutteisten sijaan.

Maatilarakennukset

- Pääskysten aiheuttama eläintautien leviämiskahva on hyvin pieni. Yleisenä periaatteena on estää lintujen ulosteiden joutuminen rehuihin, ruokintapöydälle ja rehunkuljetusreitille. (Käytännössä ulosteita putoilee pesästä vain kahdella viimeisellä viikolla ennen kuin poikaset jättävät pesän.)
- Navetoissa kannattaa asettaa lautoja pesänalustoiksi lantakourujen yläpuolelle. Näin pääskysten ulosteet eivät pääse rehun sekaan ja poistuvat yhdessä lannan kanssa.
- Mikäli pääsky on ehtinyt pesimään ja pesä sijaitsee ns. riskikohdissa ruokintapöydän päällä, rehunkuljetusreitillä tai rehuvarastossa, laita pahvilaatikko pesän alle, jolloin ulosteet putoavat laatikkoon. Laatikon voi polttaa, kun linnut ovat lähteneet.

Elinympäristö

- Ylläpidä pelloilla leveitä suojavyöhykkeitä. Pellon reunojen leveät suojavyöhykkeet mahdollistavat monipuolisen kasvilajiston ja tämä vuorostaan suuremman hyönteisten lukumäärän. Näin myös haarapääskysten ravintotilanne paranee.
- Suosi laidunmaita pääskysten pesimäpaikkojen läheisyydessä. Laitumet tarjoavat hyvät ruokailumahdollisuudet ja viljapeltoja runsaammin hyönteisravintoa.
- Ylläpidä savikuoppia tai ainakin pieniä mutalätäköitä tilakeskuksen läheisyydessä. Haarapääskysten pesänrakennusaikana touko-kesäkuun vaihteessa sopivan rakennussaven saatavuus on elinehto. Kuivuus vaikeuttaa usein rakennussaven saantia. Pienen käännetyn savimaan osan kasteleminen tai varsinaisten savenottokuoppien ylläpitäminen (maatilan käyttöön) auttavat haarapääskysten tämän kriittisen vaiheen ohitse.

Lisätietoja:

BirdLife Suomi ry
PL 1285
00101 Helsinki
puh (09) 4135 3300
sähköposti: toimisto@birdlife.fi
<http://www.birdlife.fi/>